

מתיקנות הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

מה העיד מרן הרבי הקדוש בעל הבאר יעקב מנדבורנה זצוק"ל על אבי מורי הצדיק זצ"ל

המכתב המטלטל שנחשף לראשונה

כ"ח שנים לפטירת אבי מורי הצדיק רבי שמואל צבי בן רבי בנימין זצ"ל שנחטף מאיתנו לביל שב"ק פר' שלח כ"ג סיון תשנ"ג. מי שזכה לקשר עם אבא זצ"ל, מי שזכה ללמוד ממנו תורה, יראת שמים, מידות טובות וחסידות, חש עד עצם היום הזה את החסר והחלל שנפער בהסתלקותו. אנשים שפגשו את אבא ולו פעם אחת בודדת מספרים שאינם יכולים לשכוח אותו. שבביל להקיף את מסכת חייו, אנו צריכים להוציא גליון של עשרות עמודים וגם אז לא ניגע באפס קצהו, השתדלנו במסגרת קטנה זו להביא טעימה מי היה אבא, אפשר לקרוא בהרחבה על דמותו בספר הנפלא "אנא עבדא", שמרן שר התורה רבינו רבי חיים קנייבסקי שליט"א העיד שהספר מביא לידי יראת שמים.

במסגרת זו נפרסם לראשונה מכתב מלא וגדוש בתורה ויראת שמים, שכתב לי אבי מורי הצדיק זצ"ל בימי לימודי בישיבה.

ההבטחה שקוימה במלואה

אהבת התורה בערה בו באבי מורי הצדיק זצ"ל. לא היה בעיניו חסד גדול יותר מאשר לזכות יהודי בשיעור תורה. בכל בוקר היה מוסר שיעור גמרא לבעלי בתים בבית המדרש "בית דוד" בבני ברק, בו למדו את הדף היומי בהסברה נפלאה, ובמסגרתו סיים כמה פעמים את הש"ס.

בסיום האחרון קם אחד המשתתפים, רבי נחמן לייכטר ז"ל, שעבר זה מכבר את גיל השמונים, וסיפר:

"כאשר התחילו ללמוד את המחזור הנוכחי, דחק בי הרב קובלסקי להשתתף בו. אמרתי לו שאני כבר זקנתי ושבתי, שבביל מה אתחיל עתה את הש"ס. הבטיח לי הרב קובלסקי שאם אתחיל - אזכה לסיים. לא הסתפקתי בדברים שבעל פה, ותבעתי ממנו הבטחה בכתב". ובדברו הוציא פתק ישן מכיסו והציגה לעיני כל הקהל: "הנה ההבטחה, והנה מימושה!"...

דבריו אלו עוררו תהודה רבה, והרבו ספסלים בבית המדרש.

לימוד התורה
ותיקון
המידות,
צריכים לילך
יחד

בס"ד, יום ג' לסדר "אשר יבחר בו מטהו יפרח" (קורח) תש"ן

שעת חילופי משמרות הלילה, וסימנך 'תינוק בוכה' (עי' ברכות דף ג' ע"א).

לבני מחמדי יקירי הנקרא על שם גדול וקדוש (הלא הוא מרן פאר הדור החזון איש זצוק"ל) **הבחור אברהם ישעי'** נרו יאיר ויגדל ויפרח

דברתי אתמול עם המגיד שיעור המסור אליך הרה"ג ר' יוסף שליט"א, ומסר לי דרישת שלום טובה ממך, שהנך משתתף יפה בשיעור וגם שואל לענין, וניכר שאתה מעונין להצליח ולהתקדם, וע"ז מצאתי לנחוץ לכתוב לך עוד מהרהורי לבי על אף שכתבתי כבר השבוע.

ידוע כי האדם מורכב מעליות וירידות בבחינת 'עולים ויורדים בו', וזה הסולם שהראו ליעקב ע"ה בחלום. מאושר הבן אדם, ובפרט הבחור, שהצליח למצוא את הסולם הנכון והמתאים לו כדי לעלות ולהתעלות בדרך המובילה אותו לביצוע משימתו בשלימות האמיתית.

המשנה באבות בפרק ב' (משנה ט"ז): "רבי טרפון אומר היום קצר והמלאכה מרובה והפועלים עצלים והשכר הרבה ובעל הבית דוחק". אומר הרבינו יונה, מה פירוש 'המלאכה מרובה' - **לימוד התורה ותיקון המידות**. זה צריך להיות שבבילך תוכנית החיים ועיקר המטרה שאליה אתה צריך להגיע ולהשיג, ותחזור ותשנן משנה זו הרבה פעמים ותרגיש תועלת מרובה, ותדגיש היטב כל מילה, ובפרט ש"השכר הרבה", ו"היום קצר". שני הדברים, לימוד התורה ותיקון המידות, צריכים לילך יחד, השאיפה לגדול ולצמוח ולעלות ולהתעלות בתורה זה המטרה בחיים, ולכך נוצרת (ראה אבות פרק ב' משנה ח').

"טוב לגבר כי ישא עול בנעוריו" (איכה ג, כה), זה הזמן המובחר והנעלה ביותר מכל זמני החיים. "כחצים ביד גבור כן בני הנעורים" (תהלים קכז, ד), כמו חץ כמה שמותחים אותו יותר, כן הוא נשלח ליותר רחוק, כן בני הנעורים, כמה שעובדים יותר בימי הנעורים, כמה דפי גמרא וכמה הלכות וכמה חידושים יותר שלומדים ונהנים מזה בימי הנעורים, יש תועלת לכל החיים. והעיקר מתוך שמחה ותענוג ולא ח"ו מתוך עצב וצער. אשריך שזכית לישב באהלה של תורה וללמוד מתוך מנוחת הדעת והנפש.

כתוב בפסוק (שם כד, ג) "מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו", רואים אנו שיש ב' בחינות, א' מי יעלה בהר ה', וב' מי יקום, שאחרי שעולה צריך שיחזיק מעמד בבחינת ומי יקום במקום קדשו. ב"ה שזכית לבחינת מי יעלה, והעיקר עכשיו שתתחזק בבחינת ומי יקום, שתהיה לך תקומה וקיום, ולא בבחינת עולים ואח"כ ח"ו יורדים, רק עולים ונחים ואח"כ שוב עולים וחוזר חלילה, העיקר עיקרים לא לרדת ח"ו, אחרת מתחילים תמיד הכל מחדש, וחבל.

המשנה באבות שמדברת במעלת המידות אומרת ומלמדת אותנו בפרק ב' משנה י"ג: "אמר להם צאו וראו איזו היא דרך טובה שידבק בה האדם וכו', ר' אלעזר אומר לב טוב, אמר להם ר' יוחנן בן זכאי רואה אני את דברי ר' אלעזר בן ערך מדברים שבכלל דבריו דבריהם. עיין ברבינו יונה על המשנה הזו אחר שמביא דברי הרמב"ם על משנה זו, מוסיף פירושו כי לב טוב רצה לומר מדת הרצון, והוא הסבלן שאינו קצר הרוח ומתרחק ממדת הכעס ומשיב במענה רך, אף כי יעשו לו דבר רע יסבלהו, ואין מר בפיהו כי חכו ממתקים וכולו מחמדים (עיין שיר השירים ה' ט"ז). תקח משנה זו עוברך לסמל ולדוגמה לתכנית החיים שלך, תשנן ותשלש דברים אלו ותדייק בהן בכל מילה, ועי"ז תשלם מטרתך ובוואך לעולם הזה, האמת כי המשנה היא לכל אדם ולכל אחד, וגם אני חזרתי עליה הרבה פעמים, כי זוכרני שאבי מורי זכרונו לברכה ביקש ממני בילדותי ללמוד כסדר אבות עם פירוש רבינו יונה, והרבה פעמים עברתי ביחידות וברבים על פירוש זה.

כתוב (שמות כא, א) 'ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם', אומרים בשם רבינו רבי בונם מפשיסחא זצ"ל, שהחלק בין אדם לחברו שנכלל במילה 'משפטים' זה חשוב לפנייהם - לפני החלק של פרשת יתרו ששם מדובר על מצוות שבין אדם למקום. זה לפנייהם. וכך אתה גם רואה חמותי שתחי' הסבתא בירושלים שכל חייה הקפידה ומקפידה על בין אדם לחברו, לשמוח אנשים, חוזה מעלת דודנו הגדול הכהן הגאון ר' לוי שליט"א שמקפיד מאוד מאוד על להיטיב עם כל הבריות, ומוכן שסמל חייו של ר' לוי נ"י זה שמירת הלשון מדיבור רע. תן לחכם ויחכם עוד, תקיים את דברי ר' שמעון במשנה (אבות שם) ותראה את הנולד, ובה תחכם עוד.

ב"ה שזכית למדריך טוב ונכון בדוגמת ש"ב המשכיל ר' יעקב הכהן נ"י, אבל העיקר זוהי העבודה העצמית שלך והעמל שלך, ויגעת ומצאת תאמין. תתחזק באמונה שתצליח, והשית"ת יעזור לך ויתן לך חן וחסד שתצליח, ואזכה לראות ממך ומכל יוצאי חלצי הרבה נחת.

אביך שמואל צבי

מכתב מאת הגאון הרב מאיר כ"ץ שליט"א ראש כולל ברמת וז'ניץ חיפה וראש מכון יד רמ"ה

'במקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו', 'שמואל בקוראי שמו' - 'ה' עמו והלכה כמותו'. במילים אלו אפתח את דבריי על אותו גאון וצדיק הרה"צ רבי שמואל צבי קובלסקי זצ"ל שלצד גדולתו בתורה ומצוות בלטה בו מאד מידת הענווה ושפלות הרוח בצורה מעוררת השתאות, עליו אפשר להמליץ מה שאמרו חז"ל (סוטה מ"ח ע"ב) על שמואל הקטן: כשמת הספידוהו הי עניו הי חסיד תלמידו של הלל. כך התבלט באהבתו לכל אשר בשם ישראל יכונה, היה מתייחס לכל אחד מישראל כקטן כגדול במאור פנים ובלבביות, ומרעיף עליו טללי אהבה וחביבה. "כמים הפנים לפנים" - כל מי שבא איתו במגע חש אליו אהבה עזה.

אציין שתי עובדות קטנות על נועם מידותיו התרומיות שיש בהם ללמד על הכלל כולו. עובדה ראשונה, מאד התפעלתי מהתנהגותו האצילית איך שנוהר שלא לסתור את דברי הזולת אף כשידע בבירור שאין הצדק עם השני, זוכרני דוגמא אחת מיני רבים, היה זה פעם אחת כשישבתי אצלו בבית, ותוך כדי הביקור הוא חיפש איזשהו מסמך, לאחר כמה דקות של חיפושים אמרה לו רעייתו שהיא סבורה שהמסמך נמצא במקום פלוני, אבל הוא ידע בוודאות שזה לא שם, למרות זאת הוא לא ענה לה ש'זה לא שם', רק 'דמה לי שזה לא שם'. ולמרות שהיא המשיכה לומר שלדעתה זה נמצא במקום הנ"ל, הוא לא התנגד במחצות, ורק אמר שוב שהוא חושב שזה לא שם. אח"כ אמר לי שאף פעם לא אמר לה 'לא' 'אין הצדק איתך', אפ"י שידע בוודאות שלא צדקה. היה זה עבדו מעין 'שיעור' באופן הזהירות שצריך לקטן בכבוד הזולת.

אני אישית מאד אהבתי אותו והתקשרתי עמו, חשתי את אהבתו אלי והשתתפותו בשמחתי מכל הלב. כשבאתי לברשו כי בס"ד בתי שתחי' באה בקשרי שידוכין בשעה טובה ומוצלחת עם חתן חשוב ממשפחה מיוחסת, הרה"ג ר' יעקב שמשון ארנסטר שליט"א, בנו של ראש ישיבת וז'ניץ, וכמד הישועות משה זצ"ל - לא היה גבול לשמחותי, הרגשתי שהוא שמח כמו אח בשמחת אחיו, באותה הזדמנות הוא הבטיח לי נאמנה כי בענ"ה יבא להשתתף בשמחת הנישואין. ביום החתונה, י"ג סיון תשנ"ג, הוא היה כבר חלש מאד וחולה, אבל את מה שאמר והבטיח הוא לא רצה להפר, ולמרות חולשתו הרבה הוא הגיע באפיסת כוחות לחתונה, בבואו לאולם החתונה הוא הבחין שלא יוכל להיכנס לתוכני האולם ההומה אדם ושלה לקרוא לי אל הפתח, ואז נכנס ממש לכמה דקות, שם איחל לי מז"ט בלבביות ובריכני בברכות לרוב. ימים ספורים לאחר מכן החזיר את נשמתו ליוצרה. תהא נשמתו צרורה בצרור החיים. ויהי רצון שנוכה כולנו ללמוד מדרכיו ומעשיו הטובים, ויהיה למליץ יושר על כל כלל ישראל, ובפרט על בניו החשובים שליט"א שממשיכים את מורשתו וצוואתו לדורות 'אוהב את הבריות ומקרבן לתורה', עדי נזכה להבטחת הנביא (ישעיה כו, ט) 'הקיצו ורננו שוכני עפר' בגאולה השלימה ובבנין בית המקדש בב".

מכתב מאת המחנך המשפיע, המזכה את עם ישראל בקונטרס הנפלא "ישמח ישראל המבואר" הגאון הרב יוסף צבי רכניצר שליט"א

לכבוד הרב אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א, כותב ועורך את מתיקות התורה בגליונו של מלך - העולה על שולחן מלכים - מאן מלכי רבנן, יחד עם רבבות אלפי ישראל, די בכל אתר ואתר, שלום רב וכל טוב סלה.

בהתקרב היום הגדול הילולא רבה של אביכם - מורי ורבי, הגה"ח רבי שמואל צבי ב"ר בנימין זצ"ל אמרתי הנה אבוא במגילת ספר כתוב עליו, מקצת מן המקצת מאוצרותי - אוצרות של תורה ויראת שמים, אשר ברוב ענוותנותו שהיה מצוי מאד במקום גדולתו וצדקתו, כאשר זכיתי לעמוד לפניו כננס לפני ענק, וליצוק על ידו מים של תורה עם דרך ארץ, בדרך החסידות והמוסר, מלאים חכמת חיים וענוות חן, שכמעט כבר אין למצוא היום כדוגמתה, וכפי שאמר לי הרבי זצ"ל בעל ה'באר יעקב' מנדבורנה ז"ע, באחת ההזדמנויות כאשר סיפרתי לו על איזה ענין ששמעתי ממנו, והוא שמח על זה כמוצא שלל רב, [כי על ידי זה התברר לו ענין פלא שלא היה מובן רבות בשנים...]: "רבי שמואל צבי ז"ל איז גיווען א יחיד מופלא אפילו אין אפאר דורות צוריק" [רבי שמואל צבי ז"ל היה יחיד מופלא גם אילו היה חי לפני כמה דורות]...

כמובן שאי אפשר להעלות על הכתב במסגרת זו את מה שיש וראוי לכתוב על האי גברא רבה ז"ל, והיות שהנני עומד כעת בשנת האבל על אבי מורי רבי בנימין ז"ל ה"כ"מ, אכתוב לך על הקשר הראשון שהי' לי עם אביכם ז"ל כאשר גם הוא היה אז בשנת אבלו על אביו ר' בנימין ז"ל [שים לב לשמות הזהים בהשגחה פרטית פלאית]...

היה זה כאשר יום אחד התפללתי בבית הכנסת הגדול ברחוב רבי עקיבא, והוא התפלל לפני העמוד כאמור, הוא התפלל [יחסית] קצת מהר, ואני לא הצלחתי להשיגו, נעמדתי על ידו וסימנתי לו אם אפשר להאט קצת, והוא סימן בידו שלאחר התפילה הוא רוצה לדבר אתי.

אכן לאחר התפילה התיישבנו יחד, ובנעימות ובסבלנות שאי אפשר לתאר, עם החיוך הידוע על פניו, התחיל להסביר לי את הענין שאבל ל"ע מתפלל כשליח צבור, מלבד הטעם שהוא עילוי גדול לנשמת הנפטר שעבורו מתפללים, יש בזה גם כפרה לאלב: **בזה שהוא יוצא מעצמו ומוסר את עצמו לכלל [וחייב אדם לומר בלשון רבו: "ער גייט ארויס פון זיך און ער גייט זיך איבער פארן כלל... און ארויס גיין פון זיך פאר יענעם איז אגרויסע כפרה פאר זיך און ממילא א עילוי נשמה פארן נפטר]**. כי שליח צבור פירושו שהוא צריך להתאים את עצמו לציבור, ולא את הציבור אליו, כי הוא שליח של הציבור ולא הציבור הם שלוחיו... "לכן", המשיך בנועם אמרותיו ואמר - "לפני התפילה הבחירה בידך אם אתה רוצה להתפלל במנין זה או לא, אבל לאחר ההחלטה להתפלל כאן, אתה חייב להתאים את עצמך אל הציבור ולא להיפך, **וזהו כבוד הציבור!!!**

ומיד הוסיף עוד: "ואם בכבוד הציבור עסקינן, יש לדעת שאין חולקין כבוד לרב [ולציבור] במקום שיש חילול ה', ולכן מכיון שהקדיש הוא ענין של תפילה על התגלות כבוד ה', בזה אין להתחשב בלחץ הציבור, ויש לאומרו במתינות ובענווה גדולה". והוסיף לפרש במתק לשונו שזה הכוונה: **להקדיש ליוצרים - זאגן קדיש פארן הייליגער באשעפער, דארף זיין בנחת רוח בשפה ברורה ונעימה, וכשאומרים כך קדושה את הקדיש, אז כולם כאחד עונים** אמן **באימה, ואומרים** יהא שמיא רבה **ביראה**.

ואז התחיל להסביר לי את כוונת הקדיש בפשטות בתוספת ביאור קצת יותר לעומק, כאשר גולת הכותרת היא, שאין הכוונה לבקש שיתגדל ויתקדש שמיא רבא, כי את זה כבר הבטיח הקב"ה שהוא יעשה זאת, כאמור: והתגדלתי והתקדשתי לעיני כל העמים, ודבר אחד מדבריו אחור לא ישוב ריקם, והוא א-ל-נאמן בכל דבריו האומר ועושה המדבר ומקיים... אלא שאנו מבקשים שהבטחה זו של 'תגדל ויתקדש שמיא רבא' תתקיים במהרה בחייכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קרוב...

את זה הוא למד מתוך מעשה רב שהיה עם הרב הגאון מפוניבז' זצ"ל, כאשר כמה שנים לאחר סיום מלחמת העולם השנייה התקיימה בבני ברק אסיפה של גדולי ומנהיגי ישראל לדון בדברים העומדים על הפרק בעניני חיוק הדת. הנואם הראשון פתח את הערב ואמר: התכנסנו כאן לכבודה של תורה, לטכס עצה ותבונה, כדת מה לעשות שלא תשתכח תורה מישראל, לאחר התקופה הנוראה שעברה על עם ישראל וכו'. לאחריו הוזמן הרב מפוניבז' לדבר, והוא פתח ואמר: "כבוד הרב שדיבר כאן קודם, אמר שהתכנסנו לדון מה לעשות שלא תשתכח תורה מישראל. ברצוני להעיר על דבריו ולומר, חס ושלום, אין זו מטרת הכנס, כי זו היא הבטחה מפורשת מהקב"ה 'כי לא תשכח מפי זרעו'. וימחל לי הרב על ההערה, כי כבר רבי שמעון בר יוחאי כבר העיר כן לחכמים ואמר: חס ושלום שתשתכח תורה מישראל. אלא מטרת הכנס היא לטכס עצה כדת מה לעשות שיהיה גם לנו חלק בקיום ומימוש הבטחה זו...

כך הוא גם ענינו של הקדיש כאמור, הבקשה שלנו היא שהבטחה של התגלות כבוד שמים תקום ותתממש בחיינו ובחיי דכל בית ישראל וכו'.

אני חייב לציין שכל זה היה לפני שהוא הכיר אותי כלל, וגם אני לא הכרתי אותו, פשוט אהבת ישראל במלוא טהרתה...

סיפרתי את זה לא מכבר לאחייך הגדול ידיד נפשי וידיד כל בית ישראל הרב חיים דוד שליט"א, ואמרתי לו שמאז פטירת אמו"ר ז"ל משהתחלתי להתפלל לפני העמוד אין יום שאני לא רואה וחש אותו למולי ושומע את כל דבריו אז בקול גדול ולא יסף, כמי שמזכיר לי מהו שליח ציבור ובעיקר מהו הקדיש! אין לי ספק שגם הוא זוכה בעקבות זה לעילוי נשמתו הטהורה בגן עדן, יהי זכרו ברוך ומבורך לעד לכל בני המשפחה ולכל הרבבות שזכה לכך 'כאלו ילדו', את הידועים לנו ואת שאינם ידועים לנו, על אלו ועל אלו יהיה מליץ יושר טוב ודורש טוב לכל זרעו, אמן כן יהי רצון.

אם תוכל לפרסם את זה בגליון המתוק והנפלא שלך, יהיה זה עבורי מעין תשלום סמלי ומזערי ביותר עבור הכרת הטוב שאני כל כך חייב לו.

בתודה ובברכה, **יוסף צבי רכניצר**, בני ברק